

Instytut Pamięci Narodowej - Warszawa

<https://warszawa.ipn.gov.pl/waw/aktualnosci/113666,Obchody-Dnia-Pamieci-Wiezniow-Obozu-Dulag-121-i-Niosacych-Im-Pomoc-Pruszkow-2-pa.html>
26.04.2024, 23:49

Obchody Dnia Pamięci Więźniów Obozu Dulag 121 i Niosących Im Pomoc - Pruszków, 2 października 2020

W imieniu Instytutu Pamięci Narodowej składam gorące podziękowania tym wszystkim, którzy pomagali, okazując serce w tamtych nieludzkich czasach. Pamiętamy o Was, tak jak zawsze pamiętać będziemy o wszystkich ofiarach obozu Dulag 121 - powiedział podczas uroczystości wiceprezes IPN dr Mateusz Szpytma

2 października 2020 r., w dniu Narodowego Dnia Pamięci o Ludności Cywilnej Powstańczej Warszawy, w Pruszkowie odbyły się obchody Dnia Pamięci Więźniów Obozu Dulag 121 i Niosących Im Pomoc, organizowane przez Powiat Pruszkowski, Miasto Pruszków, Instytut Pamięci Narodowej, Urząd do spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych oraz Muzeum Dulag 121. W uroczystościach z udziałem m.in. wicemarszałek Sejmu Małgorzaty Gosiewskiej uczestniczył wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej dr Mateusz Szpytma.

Tegoroczne obchody rozpoczęły się w południe na Cmentarzu Żbikowskim w Pruszkowie,

gdzie uroczycie odsłonięta została tablica upamiętniająca wszystkich zabitych i zmarłych więźniów obozu Durchgangslager 121, którzy w okresie od 7 sierpnia 1944 r. do 16 stycznia 1945 r. zostali pochowani w zbiorowych, bezimiennych mogiłach na Cmentarzu Żbikowskim. Tablicę, ufundowaną przez Instytut Pamięci Narodowej, umieszczono przy głównej bramie cmentarza od ul. Domaniewskiej.

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2 października 2020. Fot. Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2

Uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie – 2

października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

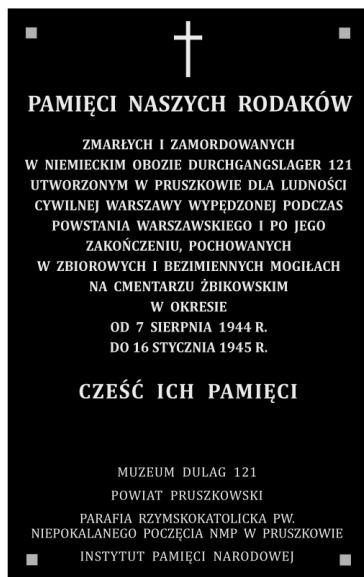

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

Uroczystości pod
pomnikiem „Tędy
przeszła Warszawa” na
terenie byłego obozu
Durchgangslager 121 w
Pruszkowie - 2
października 2020. Fot.
Sławek Kasper (IPN)

O godz. 13.00, rozpoczęły się uroczystości pod pomnikiem „Tędy przeszła Warszawa” na terenie byłego obozu Durchgangslager 121 w Pruszkowie. Po mszy św. w intencji więźniów obozu Dulag 121 i niosących im pomoc, którą koncelebrował m.in. ks. Stanisław Kicman – były więzień Dulag 121, odbył się apel pamięci i ceremonia złożenia wieńców. Wydarzenie uświetnił śpiewem Państwowy Zespół Ludowy Pieśni i Tańca „Mazowsze”. Założycielka zespołu Mira Zimińska-Sygietyńska wraz z mężem Tadeuszem Sygietyńskim byli więźniami obozu w Pruszkowie.

Ufundowana przez IPN tablica ma charakter symboliczny i upamiętnia zmarłych i zamordowanych między 7 sierpnia 1944 r. a 16 stycznia 1945 w obozie przejściowym w Pruszkowie – Durchgangslager 121 więźniów obozu.

Byli to wypędzeni z walczącej stolicy mieszkańcy miasta, którzy przybywali do obozu gnani piechotą lub transportami kolejowymi. Wielu z nich było rannych i poparzonych, chorych i wycieńczonych głodem, długim przebywaniem w piwnicach w bombardowanym mieście. Trafili do obozu często w bardzo złym stanie fizycznym i psychicznym. W obozie pruszkowskim panowały warunki urągające wszelkim zasadom. Ludziom tym doskwierał głód, hale, w których byli przetrzymywani, były bardzo brudne i nieprzygotowane na przyjęcie takiej liczby osób (szacuje się, że przez obóz przeszło od 450 do 650 tysięcy ludzi), nie było sanitariatów, brakowało wody, lekarstw, środków opatrunkowych, panowały choroby zakaźne, m.in. tyfus i czerwonka. Śmiertelność więźniów czekających na segregację i wywóz do obozów koncentracyjnych, obozów pracy przymusowej i na tułaczkę do Generalnego Gubernatorstwa była bardzo wysoka. Zmarłych na terenie obozu i zamordowanych np. podczas prób uciezek wywożono z obozu konnymi wozami i chowano głównie na Cmentarzu Żbikowskim, w bezimiennych mogiłach. Niestety mogiły te nie zachowały się. Zostały zlikwidowane w okresie powojennym.

Po 76 latach przyszedł czas na upamiętnienie tych wszystkich ludzi. Ich śmierć i pochówki potwierdzają zeznania i relacje świadków, jak chociażby świadectwo ks. Mariana Sikory, złożone 14 maja 1946 r. przed sędzią śledczym Haliną Wereńko, delegowaną do Komisji Badań Zbrodni Niemieckich, opublikowane w *Zapisach Terroru. Repozytorium Ośrodka Badań nad Totalitaryzmem*, zapisy w Księdze Parafialnej (niestety niekompletne). Nie jest możliwe dokładne ustalenie liczby zmarłych i zamordowanych w obozie Dulag 121 i pochowanych na Cmentarzu Żbikowskim w Pruszkowie.

Tablica im poświęcona znalazła się na ogrodzeniu cmentarza, przy głównej bramie, na specjalnie przygotowanej murowanej ścianie po zewnętrznej stronie ogrodzenia.